Havlíčková Kysová, Šárka

Mudry typu asamjuta podle Nátjašástry

In: Havlíčková Kysová, Šárka. *Hastábhinaja : gesta rukou v tradičním divadelním umění Indie.* Vyd. 1. Brno: Masarykova univerzita, 2013, pp. 154-159

ISBN 978-80-210-6406-5

Stable URL (handle): https://hdl.handle.net/11222.digilib/129605
Access Date: 27. 02. 2024
Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

MUNI ARTS Masarykova univerzita Filozofická fakulta

Digital Library of the Faculty of Arts,
Masaryk University
digilib.phil.muni.cz

Mudry typu asamjuta podle *Nátjašástry*

č.	název	
vizuální podoba		významy
1	**Patáká** (पताका)* – prapor (rovněž pozice ruky při střelbě z luku)	
		vanutí větru, spalující žár, naléhání, vzrušení, dosažení štěstí, plameny ohně, přívaly deště, padání (záplavy) květů; mělký rybník, květiny, tráva, vzhled; zavřený, otevřený, chráněný, skrytý, hutný, soukromý; pohyb větru, pohyb vln, třesení (se) pobřeží i mořské hladiny; odvaha, dav lidí, výška, tlučení do bubnů, roztažení křídel; mytí, tlačení (lisování), potírání, bušení, držet nebo vyzdvihovat horu či kámen
2	**Tripatáká** (त्रिपताका) – „trojvlajka"; prapor složený ze tří částí	
		pozvání, dávat sbohem, zákaz, dát znamení ke vstupu, zvedání (horní části těla), úklona (při pozdravu), srovnávání a navrhování různých možností; dotýkat se pěkných předmětů, dávání jich na (něčí) hlavu, vázání turbanu či nasazování koruny, zakrývat nos, obličej, uši; let malých ptáčků, potok, had, včela apod.; utírání slz, malování tilaky, nanášení goročany ; uctívání, svatba; král, planeta; asketa, dveře; podmořský útok, bitva, mořské příšery; opice, vlny, vítr, ženy a muži, srpek měsíce, královské tažení (proti nepříteli)
3	**Kartarímukha** (कर्तरीमुख) – ostří nůžek	
		ukazování cesty, zdobení nohou kresleními vzorů různých barev, barvení nohou jednou barvou; kel, roh, psaní; padání, umírání, zneuctění, navrácení či zvrácení, domnívání se, svěřit do ochrany; antilopa, jak, buvol, nebeský slon, býk, kráva, vrchol skály

* V písmu dévanágarí uvádíme název gesta jen při prvním výskytu v textu této práce. Název mudry následně uvádíme v českém přepisu. Vyskytuje-li se v některém souboru muder uváděných v příloze více variant v názvosloví, opět vedle přepisu do češtiny uvádíme i název v dévanágarí.

č.	název	
	vizuální podoba	významy
4	**Ardhačandra** (अर्धचन्द्र) – půlměsíc	
		mladé stromky, srpek měsíce, lastura, džbán na vodu, náramek, násilné otevření (něčeho), námaha, štíhlost, pití; ženský opasek, bok, pas, obličej, rukopis (knihy), náušnice a jiné ženské ozdoby
5	**Arála** (अराल) – ohnutý, skloněný	
		pevnost, pýcha, udatnost, vznešenost, stálost, božský původ, žehnání a jiné příznivé události; splétání vlasů a péče ženy o vlasy i prohlížení si svého těla; svatební přípravy, svatba, manželství; chození kolem, předměty kruhového tvaru, velký dav lidí, předměty umístěné na zemi, volání, vyhýbání se, ukazování na (něco), vyjádření plurálu, utírání potu, vnímání libé vůně
6	**Šukatunda** (शुकतुण्ड) – zobák papouška	
		„já ne“, „ty ne“, „to se nemá dělat“, pozvání, dávání sbohem, říkání „fuj“ (v opovržení)
7	**Mušti** (मुष्टि) – (sevřená) pěst	
		bití (bušení), procvičování, mizení, tlačení, masírování, chopit se meče, hůl, palice/kyj, kopí
8	**Šikhara** (शिखर) – hrot, vrcholek	
		otěže, bič, sloní hák (hák používaný při vedení slona), luk, vrhání kopí či oštěpu, malování rtů nebo nohou, vyčesávat vlasy

č.	název
vizuální podoba	významy
9	**Kapittha** (कपित्थ) – sloní jablko *(feronia elephantum)**
	meč, luk, disk, oštěp, kopí, kyj, blesk, užitečné nebo správné skutky
10	**Katakámukha** (कटकामुख) – otvírání náramku
	oběť, slunečník (symbol královské říše), přitáhnout otěže, vějíř, držení zrcadla, rozbití na kusy, skřípání či bušení; nasazení perlového náhrdelníku, nasazování věnce, zabrání/zřasení konce oděvu; víření, vytažení šípu z toulce, sbírání květů, mávání dlouhým bičem, řízení slona pomocí háku, lano, žena
11	**Súčjásja** (सूच्यास्य । सूचिमुख)** / **Súčjásja** – „ústa"/ucho jehly
	disk, blesk, transparent, pugét květin, náušnice podobné kohoutímu hřebínku, kličkování, souhlas; malý had, výhonek, kadidlo, lampa, liána, paví ocas, padání, záhyb, kruhový tvar; hvězdy, nos, číslo „jedna", kyj, hůl; vzít vše; dlouhé studium, dlouhý den; věta; „ne", mluvit; hněv, pot, vlasy, náušnice náramek, zdobení tváří; pýcha, „já jsem", nepřítel, „Kdo je ten muž?"; spojení, rozdělení; spor, otroctví, konec dne či noci; forma, skála, vír, mechanický stroj, kopec; podávání jídla; měsíc v úplňku, Šiva, Šivovo třetí oko, Šakra (Indra)
12	**Padmakóša** (पद्मकोश) – pupen leknínu
	ovoce sloní jablko, ženská ňadra, přijetí masa/jídla, plnění nádoby zrním, kousky masa; provádění oběti, složení poklony, kulatá skříňka, obětování prvního pohřebního koláče, hrstka květů; plně rozkvetlý lotos nebo leknín
13	**Sarpaširas** (सर्पशिरस) – hadí hlava
	obětování vody, plazení se/pohyb hada, nalévání vody (na něco), výzva (k souboji), vypoukliny na hlavě slona

* Rostlina s bílými vonnými květy a žlutozelenými plody, které mají kyselou chuť, pocházející z Indie

** Zde uvádíme gesto ve variantách, s nimiž jsme se opakovaně setkali v manuálech. V bharatanátjam se navíc často vyskytuje jen samostatný tvar सूचि („jehla").

č.	název
vizuální podoba	významy
14	**Mrgašírša** (मृगशीर्ष) – hlava gazely, antilopy či jelena (vysoké zvěře)
	„tady“, „nyní“, „to je“, „dnes“, schopný, zatřesení, vržení kostek, stírání potu, předstíraný hněv
15	**Kángula** (काङ्गुल) – ocas*
	nezralé ovoce, různé malé předměty, hněvivá slova ženy; smaragdy, kočičí oči, klenoty, květiny
16	**Alapadma** (अलपद्म) – lotus (rozkvetlý lotosový květ)
	odmítnutí, „Čí ty jsi?“, „ne“, nesmysl, ženino mluvení o sobě samé
17	**Čatura** (चतुर) – chytrý/obratný**
	uvážlivé chování, správnost chování, zdrženlivost, chytrost, proradnost, zdravý rozum, mazanost, vhodný, užitečný, pravda/pravdivý, uklidňující slova; mladá dívka, nemocný člověk, zrada, hazardní hra; otevřenost, uvažování, pohyb, domněnka, hanba; ostych, tvar očí ve srovnání s okvětními lístky lotosu, uši jelena (vysoké zvěře); veselost, milostné potěšení, brilantnost, paměť, inteligence, představivost, odpuštění, zadostiučinění, stupeň/úroveň vědomí, náklonnost, rozmýšlení, důvěrnost, čistota; naděje, spojení, sladkost, otázka, štěstí, jemná tráva, malé množství, bohatství, prohra, pohlavní styk, podstata, slabina, mládí, domy, manželky, různé barvy

* Slovo „ocas“ je nejčastějším překladem, jenž je užíván v manuálech, kde jsou uváděny anglické ekvivalenty sanskrtského slova. Např. (Eshwar 2006).

** V některých manuálech se gesto označuje slovem „čtverec“.

č.	název
vizuální podoba	významy
18	**Bhramara** (भ्रमर) – včela
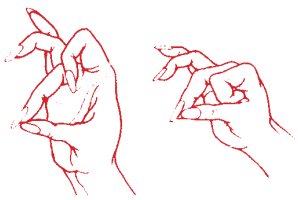	trhání květin s dlouhými stonky, modrý a bílý leknín, náušnice; výtka, pýcha moci, hbitost, projevit důvěru
19	**Hamsásja** (हंसास्य) – labutí zobák
	jemnost, malý, lenivost, světlost, neschopnost
20	**Hamsapakša** (हंसपक्ष) – labutí křídlo
	voda daná úlitbou (zemřelým předkům), ležet na boku a odpočívat, přijímání darů, upíjení vody, požívání jídla bráhmany, objetí, silné omámení, husí kůže, dotek, mast, příjemná zpráva; gesta zamilované ženy
21	**Sandamša** (सन्दंश) – kleště, klepeta
	trhání a vázání květin, uchopit provazce vyrobené ze slámy a listí nebo z vlasů, uchopit a zamířit šíp
22	**Mukula** (मुकुल) – poupě, pupen či květ
	obětování darů božstvu, popisování pupenu lotosu, posílání polibku, dát najevo pohrdání, vyjádřit jezení, nošení ozdob a zlatých šperků, sešpulení rtů, dary, rychlost

č.	název
vizuální podoba	významy
23	**Úrnanábha** (ऊर्णनाभ) – pavouk
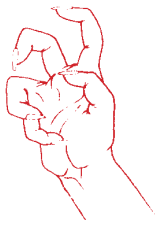	škrábání (se) na hlavě, lepra, tygři, lvi, zvadání kamene
24	**Támračúdá** (ताम्रचूडा) – tmavočervený/měděné barvy, kohout/kohoutí hřebínek, případně tonzura
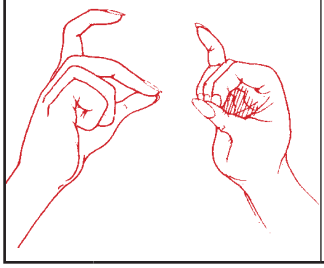	obořit se na někoho (vyčítavě), tlukot srdce, pokynutí (hlavou), vyjádření menších časových jednotek